

אתו בתבה ויעבר אלהים רוח
 על הארץ וישבו המים: (ב) ויסברו
 מעינת תהום וארבת השמים
 ויכלא הנשם מן השמים:
 (ג) וישבו המים מעל הארץ הלוד
 וישבו ויחסרו המים מקצה
 חמשים ומאת יום: (ד) ותנת התבה בחדש השביעי

בעירא די עמה בתבותא
 ואעבר יי רוחא על ארעא
 ונחו מיא: ב ואסתברו
 מבויעי תהומא וכוי שמיא
 ואתכלי מטרא מן שמיא:
 ג ותברו מיא מעל ארעא
 אזלין ותיבין וחסרו מיא
 מסוף מאה וחמשים יומין:
 ד ונחת תבותא בירחא
 שביעאה בשבעת עשר:
 תר"א וישבו המים ה"ה יב. סנהדרין קח:
 וכו"ם קיג:

בעל הטורים

(ב) ויכלא הנשם. ב' במסורה הכא ואידך ויכלא העם מהביא. לומר לך שבזכות ישראל כלה הגשם: (ג) וישבו. ג' הכא ואידך ויצא יצוא ושוב עד יבושת המים. והחיות רצוא ושוב. זה הוא שאמרו שמדיעת החיות יוצא נהר דינוור כמו ושוב דהכא איירי בנהר אף התם נמי: (ד) ותנת. ב' במסורה ותנת התיבה. ותנת עליהם הרוח. לומר שרוח הקודש נחה על אותם אשר נשאו בתוכה וזה הוא ותנת עליהם הרוח:

רשי"י

ויעבר אלהים רוח. רוח תנחומין והנחה
 עברה לפניו: על הארץ. על עסקי הארץ:
 וישבו. כמו כשוך חמת המלך (אסתר ג א),
 לטון הנחת קמה: (ב) ויסברו מעינות.
 כשנפתחו כתיב כל מעינות, וכאן אין כתיב כל,
 לפי שנשמירו מהם אותן שיש בהם לורך לעולם,
 כגון חמי טבריא וכיוצא בהם: ויכלא. וימנע.

כמו לא תכלא רחמיך (מלהים מ יב), לא יקלה
 ממך (בראשית כג, ג): (ג) מקצה חמשים ומאת
 יום. התחילו לחסור"ה והוא אחד צקיון. כלה,
 כ"ז כסליו"ה פסקו הגשמים, הרי ג' מכסליו,
 וכ"ט מטבת הרי ל"ב, ושצט ואלר וניסן ולייר
 קי"ח, הרי ק"נ: (ד) בחדש השביעי. קיון,
 והוא שביעי לכסליו שבו פסקו הגשמים: בשבעה

עיקר שפתי חכמים

ו דאין לפרש רוח ממש הא כתיב על הארץ והא הווי המים על הארץ לכך פי' רוח תנחומין ועל הארץ ר"ל על עמקי הארץ: ה דא"א לומר שכלו אז לחסור ובסמוך כתיב הלוד וחסור ע"י החדש העשירי: ו ולעיל פי' כ"ח כסליו כי הגשמים פסקו ביום כ"ח בבקר. ונחשב הלילה לירדת הגשמים. כי התחילו לירד ביום והיה ס"ה ארבעים יום. והב' ימים מכסלו שנחשבו להתפסקת היו עם הלילה שלאחריו. וכן כ"ח כמבנת ג"כ עם הלילה שלאחריו והי' ס"ה ק"נ יום:

לקוטי הלכות

- (A) (ד) ותנת התבה בחדש השביעי. וכל זה מרמז בזה הדרש ב' ענין תבת נח (עין שם בפ' שנת נח ב' כ"ב כ"ד דפום קלאווישא), מה שפתוב שם שנת לא בקש על דורו, ואחר שיצא מהתבה וראה כל העולם חרב התחיל לבכות עליו וכו', והשיבו הקדוש ברוך הוא: רעיא שמיא, כעין אמרית דא ולא מקדם וכו', פיון דהוא
- (B) נח פך הקרוב עלון וקרפניו וכו', עין שם מה שמבאר שם מעלת משה רבנו שמסר נפשו על ישראל והצילם וכו'. ומבאר שם שבשביביל זה לא בקש נח רחמים על דורו, כי אפלו הוא לא חשב בלבו שימלט וכו', עין שם שמאריך פמה הקדוש ברוך הוא רוצה שיבקשו רחמים על ישראל וכו', אפלו

אונקלוס

יִזְמָא לִירְחָא עַל טוּרֵי
קַרְדֵּי: ה' וּמִיָּא הוּוּ אֲזֵלִין
וְחִסְרִין עַד יִרְחָא עֲשִׂירָאָה
בְּעֲשִׂירָאָה בְּחַד לִירְחָא
אֲחִחְזִיאוּ רִישֵׁי טוּרֵיָא:

בְּשִׁבְעָה-עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל
הַרֵי אֲרָרַט: (ה) וְהַיָּמִים הָיוּ הַלּוֹךְ
וְחִסּוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
בְּעֲשִׂירֵי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רֵאשֵׁי הַהָרִים: (ו) וַיְהִי

בעל הטורים

אררט, ג' במסורה הכא ושנים גבי סנחריב ויהי וגו' בית נסרוך אלהיו וגו' והמה נמלטו ארץ אררט. ואחז"ל לקח נסר אחד מן התיבה אמר דין אלהא דשיזביה לנח מטופנא. נסרוך לשון נסר:

רש"י

עשר יום. מכאן אתה למד שהיתה המציבה משוקעת צמים י"א חמה. שהרי כתיב בעשירי צאחד לחדש נראו ראשי ההרים, זה אב שהוא עשירי למרחשון לירידת גשמים, והס היו גבוהים על ההרים חמש עשרה חמה, וחסרו מיום אחד צמיון עד אחד צאב, חמש עשרה חמה לששים

עיקר שפתי חכמים

י' ור"ל וא"כ לא דחתה התיבה משוקעת י"א אמה. דמא' במיון עד א' באלול צ' יום דר"י אמה לה' או ל"י ימים וא"כ היתה משוקעת י"ב אמה ושליש:

לקוטי הלכות

- (E) אם הם כמו שהם וכו', ועין שם מה שכתוב על פסוק (בראשית ח, ז) וישלח את הערב - זה דוד שהיה קורא תמיד בעורב וכו', ומה שכתוב שם על פסוק (שם ח, ח) וישלח את היונה עד ולא יספה שוב אליו עוד וכו', עין שם. וכל הפגם של נח ותקונו הכל הוא בענין בקיאות, שלא היה בקי בהלכה זאת של דרכי התשובה כמו משה והצדיקים הגדולים שממשיכים דרכי התשובה בבקיאות נפלא מאד, כי נח היה צדיק תמים, אבל לא השיג שאפשר לצאת ולהוריד עצמו להסתכל על רשעים כאלו לעסק עמהם למצא בהם איזה זכות ולהתפלל עליהם ולעוררם באיזה נקדה טובה וכו' שבכל זה עסק משה והצדיקים הגדולים שאחריו ביגיעות עצומות, שכל זה כלול בבחינת
- (H) בקיאות בעיל ונפיק, ועל"פ סדר הלואי שיציל את עצמו וכו', כי לא השיג רחמיו ותפוד עד היכן הם מגיעים, ועל"פ הכרח לכנס אל התבה להתחבא עצמו שם להנצל,
- (I) כי תבת נח נבנה ונעשה בחכמה וקדשה גבוהה מאד, כי היו פגנות עמקות בגובהה וארפה ורחבה, ובכל בנינה, כמבאר בתורה כל פרטי עשייתה, והיא מרמזת על תשובה שעושים ביום פפור, כמו שכתוב בזהר הקדוש (תקון כא דף גר:): תבת נח דא יום פפור, וכן איתא שם: ותנח התבה בחדש השביעי (בראשית ח, ד), דא תשרי, וכן מבאר בכמה ספרים שתבת נח הוא בחינת הדבורים והתבות של תפלות ובקשות שישראל מתפללין ומתחננין וכו'. (לקוטי הלכות - הלכות שבת ז' ס"ט)

5. ליקוטי מהר"ן רפ"ב

רפ"ב דע כי צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפילו מי שהוא רשע נמור, צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב, שבאותו המעט אינו רשע, ועל ידי זה שמוצא בו מעט טוב, ודן אותו לכף זכות, עי"ז מעלה אותו באמת לכף זכות, ויוכל להשיבו בתשובה, וחד-בחי' (תהלים לו) ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו היינו שהפסוק מזהיר לדון את הכל לכף-זכות, ואע"פ שאתה רואה שהוא רשע נמור, אעפ"כ צריך אתה לחפש ולבקש למצוא בו מעט טוב ששם אינו רשע וזהו ועוד מעט ואין רשע, שצריך אתה לבקש בו עוד מעט טוב שיש בו עדיין, ששם אינו רשע, כי אע"פ שהוא רשע, איך אפשר שאין בו מעט טוב עדיין, כי איך אפשר שלא עשה איזה מצוה או דבר טוב מימיו, ועי"ז שאתה מוצא בו עוד מעט טוב ששם אינו רשע, ואתה דן אותו לכף זכות, עי"ז אתה מעלה אותו באמת מכף חובה לכף זכות, עד שישנו בתשובה עי"ז, וזהו ועוד מעט ואין רשע, עי"ז שמוצא בהרשע עוד מעט טוב, ששם אינו רשע, עי"ז

והתבוננת על מקומו ואיננו, היינו כשתבוננו וחסתכל על מקומו ומדריגתו, ואיננו שם על מקומו הראשון, כי עי"ז שמוציאין בו עוד מעט טוב, איזה נקודה טובה, ודין אותו לכף זכות, עי"ז מוציאין אותו באמת מכף חובה לכף זכות, וזהו והתבוננת על מקומו ואיננו כנ"ל, והבן:

וכן צריך האדם למצוא גם בעצמו, כי זה ידוע שצריך האדם ליהזר מאד להיות בשמחה תמיד, ולהרהיק העצבות מאד מאד (כמבואר אצלנו כמה פעמים) ואפי' כשמתחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב, והוא מלא המאוס, ורוצה הבעל דבר להפילו על ידי זה בעצבות ומרה שחורה ח"ו, אעפ"כ אמור לו ליפול מזה, רק צריך לחפש ולמצוא בעצמו איזה מעט טוב, כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב, ואף שכשמתחיל להסתכל באותו הדבר הטוב, הוא רואה שהוא ג"כ מלא פעמים ואין בו סתום, היינו שרואה שגם המצוה והדבר שבקדושה שזכה לעשות, הוא ג"כ מלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה, עכ"ז איך אפשר שלא יהיה באותה המצוה והדבר שבקדושה איזה מעט טוב, כי עכ"פ איך שהוא, עכ"פ היה איזה נקודה טובה בהמצוה והדבר טוב שעשה, כי צריך האדם לחפש ולבקש למצוא בעצמו איזה מעט טוב, כדי להחיות את עצמו, ולבוא לידי שמחה כנ"ל, ועל ידי זה שמחפש ומצא בעצמו עדיין מעט טוב, עי"ז הוא יוצא באמת מכף חובה לכף זכות ויוכל לשוב בתשובה, בבחינות ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו כנ"ל, היינו כמו שצריכין לדון אחרים לכף זכות אפי' את הרשעים ולמצוא בהם איזה נקודות טובות, ועי"ז מוציאין אותם באמת מכף חובה לכף זכות, בבחי' ועוד מעט וכו' והתבוננת וכו' כנ"ל, כמו כן הוא אצל האדם בעצמו, שצריך לדון א"ע לכף זכות, ולמצוא בעצמו איזה נקודה טובה עדיין, כדי להוק א"ע שלא יפול לגמרי ח"ו, רק אדרבא יהיה א"ע, וישמח את נפשו במעט הטוב שמוצא בעצמו, דהיינו מה שזכה לעשות מימיו איזה מצוה או איזה דבר טוב, וכמו כן צריך לחפש עוד, למצוא בעצמו עוד איזה דבר טוב, ואף שגם אותו הדבר הטוב הוא ג"כ מעורב בפסולת הרבה, עכ"ז יוציא משם ג"כ איזה נקודה טובה, וכן יחפש וילקט עוד הנקודות טובות,

ג

ע"ש היטב]. ועל כן עי" שאינו מניח להפיל א"ע ומחיה א"ע במה שמחפש ומבקש ומוצא בעצמו איזה נקודות טובות ומלקט ומכדר אלו הנקודות טובות, מתוך הרע והפסולת שבו וכו' כנ"ל, עי"ז נעשין נגונים כנ"ל, ואין

הוא יכול להתפלל ולזמר ולהודות לה' כי זה ידוע שכשהאדם נופל בדעתו מחמת גשמיותו ומעשיו הרעים שרואה שהוא רחוק מאד מאד מן הקדושה באמת, או עי"פ רוב אינו יכול להתפלל כלל מחמת זה, ואינו יכול לפתוח פיו כלל, מחמת גודל העצבות והמרה שחורה והכבידות שנופל עליו, עי"ז שרואה גודל עוצם ריחוקו מהש"י, אבל כשהוא מחי' א"ע עי"פ העצה הנ"ל, דהיינו שאע"פ שידוע בעצמו שיש לו מעשים רעים וחמאים הרבה מאד, והוא רחוק מאד מאד מהש"י, אעפ"כ הוא מחפש ומבקש ומוצא בעצמו עדיין איזה נקודות טובות כנ"ל, ומחיה ומשמח א"ע בזה, כי בודאי ראוי להאדם, להגדיל שמחתו מאד בכל נקודה ונקודה טובה מקדושת ישראל שמוצא בעצמו עדיין, ואין כשמחיה ומשמח א"ע עי"ז כנ"ל, אוי הוא יכול להתפלל ולזמר ולהודות לה' וזה בחי' (תהלים קמו) אומרה לאלקי בעודי.

ח בעודי דייקא, היינו על ידי בחי' העוד שלי שאני מוצא בעצמי בחי' עוד מעט ואין רשע כנ"ל, על ידי אותה הנקודה, עי"ז אוכל לזמר ולהודות לה' כנ"ל, וזהו אומרה אומרה דייקא היינו ומירות ונגונים שנעשין על ידי שמלקט הנקודות טובות כנ"ל:

י וזהוהיר רבינו ו"ל מאד לילך עם התורה הזאת, כי הוא יסוד גדול לכל מי שרוצה להתקרב להש"י, ולבל יאבד עולמו לגמרי ח"ו, כי רוב בני אדם שרחוקים מהש"י, עיקר ריחוקם הוא מחמת מרה שחורה ועצבות, מחמת שנופלים בדעתם, מחמת שרואים בעצמם גודל קילקולם שקלקלו מעשיהם כל אחד מפי מה שידוע בעצמו את נגעי לבבו ומכאוביו, ומחמת זה הם נופלים בדעתם, ורובן מייאשים עצמן לגמרי, ועל ידי זה אינם מתפללים נכוונה כלל, ואינם עושים אפי' מה שהיו יכולים לעשות עדיין, ע"כ צריך האדם להשכיל מאד על דבר זה, כי כל הנפילות שבדעתו, אע"פ שהוא מחמת מעשים רעים שעשה באמת, עכ"ו, חנפילה שבדעתו, והעצבות והמרה שחורה שנופל עליו עי"ז, הכל הוא רק מעשו בעל דבר, שמחליש דעתו כדי להפילו לגמרי ח"ו, עי"כ צריכין להתחזק מאד, לילך עם התורה הזאת לחפש ולבקש בעצמו בכל פעם איזה מעט טוב ונקודות טובות וכו' כנ"ל, ועי"ז יהיה וישמח א"ע, ויצפה לישועה עדיין, ויוכל להתפלל ולזמר ולהודות לה', בבחי' אומרה לאלקי בעודי כנ"ל, ועי"ז יזכה לשוב באמת אל ה' כנ"ל:

3